

Tájékoztató a borok forgalomba hozataláról

A bor jövedéki termék, ezért forgalomba hozatalára nem csak a borászati és kereskedelmi szabályok érvényesek, hanem a jövedéki termékek értékesítésére vonatkozó szabályok is.

Bor forgalomba hozatalának jogi háttere:

2003. évi CXXVII. törvény a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól	Jövedéki törvény
2004. évi XVIII. törvény a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról	Bortörvény
2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról	Áfa törvény
2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről	Kereskedelmi törvény
1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről	Fogyasztóvédelmi törvény
8/2004. (III. 10.) PM rendelet a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról	8/2004. PM rendelet
127/2009. (IX. 29.) FVM rendelet a szőlészeti és a borászati adatszolgáltatás, valamint a származási bizonyítványok kiadásának rendjéről, továbbá a borászati termékek előállításáról, forgalomba hozataláról és jelöléséről	127/2009. FVM rendelet
27/2011. (IV. 12.) VM rendelet a borászati termékek egységes bizonylatolási, nyilvántartási és elszámolási rendjéről	27/2011. VM rendelet
A Hegyközségek Nemzeti Tanácsának 59/2014 (10. 27.) Tanácsülési határozata – piacszervezési intézkedés az egyes földrajzi jelzést nem viselő borászati termékek nyomon követhetőségének javításához fizetendő ellenőrzési díjról	59/2014. HNT határozat
30/2014. (XII. 5.) FM rendelet a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának az egyes földrajzi jelzés nélküli borászati termékek nyomon követhetőségének javításához kapcsolódó ellenőrzésről és fizetendő ellenőrzési díjról szóló piacszervezési intézkedésének kiterjesztéséről	30/2014. FM rendelet

Illetékes hatóságok és szervezetek:

- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, mint borászati hatóság (a 22/2012. Kormányrendelet 5.§ h) pontja alapján),
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékes Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága,
- kormányhivatalok,
- illetékes hegybíró,
- Országos Borszakértői Bizottság (OBB), Helyi Borbíráló Bizottságok (HBB).

Magyarországon forgalomba hozható borok

A borok forgalomba hozatalához kapcsolódó feltételek és teendők eltérőek lehetnek aszerint, hogy a bort belföldön állították elő, külföldről szállították be folyóborként továbbfeldolgozásra, vagy pedig külföldön egyszer már szabadforgalomba helyezték, vagyis értékesítették.

A forgalomba hozatal feltételei

A Magyarországon előállított boroknak és alapanyagaiknak egyértelműen beazonosíthatónak és lekövethetőnek kell lenniük, vagyis a felhasznált szőlő(k)nek rendelkezniük kell szőlő származási bizonyítvánnyal, a boroknak „A”- és „C”-típusú bor származási bizonyítvánnyal (különböző GA számmal rendelkező hegyközségi tagok borászati üzemei közti szállítás esetén „B”-típusúval is). Ezeket az illetékes hegybíró állítja ki a 127/2009. FVM rendelet alapján.

A Magyarországon előállított borok csak forgalomba hozatali engedély birtokában értékesíthetők. A Bortörvény 24/A. § (1) bekezdés értelmében borászati terméket közfogyasztásra forgalomba hozni csak abban az esetben lehet, ha azt tételenként a borászati hatóság (vagy más, jogszabály által felhatalmazott szervezet) laboratóriumi és érzékszervi vizsgálatok alapján megfelelőnek ítélte és ennek alapján minőségét megállapította, és megfelelőnek minősítette, vagy az Európai Gazdasági Térség valamely szerződő államának erre hatáskörrel rendelkező szerve, illetve egyéb, uniós jogi aktusban meghatározott szervezet, a rá vonatkozó szabályok szerint minőségét megállapította és megfelelőnek minősítette.

A forgalomba hozatali kérelem igényléséhez a borból a forgalomba hozó mintákat vesz, és azokat lezárja. A földrajzi jelzés nélküli borok, valamint ha a termékleírás, a HBB működési szabályzata vagy a borvidéki rendtartás úgy rendelkezik, az adott OEM- vagy OFJ-borászati termék esetén a minták csak a hegybíró jelenlétében vehetők, úgy, hogy azokat a hegybíró zárja le, vagy azok forgalomba hozó általi lezárását a hegybíró ellenjegyzzi. A lezárásnak olyannak kell lennie, hogy annak megsértése nélkül a mintához ne lehessen hozzáférni. Az analitikai vizsgálatokhoz 2 db minta szükséges, az érzékszervi vizsgálatokhoz beadandó minták számát azonban az illetékes borbíráló bizottság vagy a borászati hatóság határozza meg. A mintákhoz minden esetben mellékelni kell a mintavételkor felvett jegyzőkönyvet, melyet helyettesíthet a forgalomba hozatali engedély iránti kérelmet tartalmazó nyomtatvány. A jegyzőkönyv sorszámát a mintán vagy a lezárásán fel kell tüntetni.

A termelő (forgalomba hozó) kérhet ellenmintát is, melyeket a minősítést végző személy választ ki a rendelkezésére bocsátott minták közül, és azokat hitelesítve visszaadja a termelőnek. Ebben az esetben természetesen ennyivel több mintát kell biztosítani.

500 hektolitert meghaladó mennyiségű borászati termék esetén a forgalomba hozatalhoz szükséges mintákat a borászati hatóság veszi.

A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok érzékszervi vizsgálatát az OBB végzi, és kizárólag a borászati termék forgalomba hozhatóságának eldöntésére irányul. Az oltalom alatt álló eredetmegjelölésű (OEM) és oltalom alatt álló földrajzi jelzésű (OFJ) borászati termékek érzékszervi bírálatát a HBB, vagy annak hiányában a borászati hatóság végzi. Ez a vizsgálat arra terjed ki, hogy a forgalomba hozni kívánt termék érzékszervi tulajdonságai megfelelnek-e a termékleírásban foglaltaknak. A borászati termék forgalomba hozója a HBB titkáránál, a kiadott formanyomtatványon kérelmezi a tétel vizsgálatát. A kérelemhez mellékelni kell a bor származási bizonyítványát is.

A termék bírálatáról a HBB titkára határozatot készít, melyet a termelő számára legkésőbb a minta benyújtását követő 10 napon belül két eredeti példányban kiad, valamint a termékleírás benyújtója (egy vagy több hegyközségi tanács) részére egy eredeti példányban megküld. A HBB titkára az érzékszervi bírálat eredményét a származási bizonyítványra záradékként rájegyzi.

A HBB érzékszervi bírálatán „nem felelt meg” minősítést kapott tétel forgalomba hozója kérelmezheti, hogy a borászati termék érzékszervi vizsgálatát az OBB végezze el. A HBB által elutasított tételek bor származási bizonyítványát a hegybíró bevonja, és helyette újat ad ki.

A forgalomba hozatali engedélyt a NÉBIH honlapján szerkeszthető formában közzétett kérelem benyújtásával kell kérelmezni. A kérelemhez csatolni kell a bor származási bizonyítványát, a vett mintákat vagy az azok analitikai vizsgálatáról szóló jegyzőkönyvet, valamint OEM- vagy OFJ-borászati termék esetén a HBB titkára által kiadott, a borászati termék érzékszervi vizsgálaton való részvételét tanúsító határozat eredeti példányát. A minták leadásakor a borászati hatóság közli a termelővel a forgalomba hozatali engedély négy karakterből álló azonosítóját. A borászati hatóság a forgalomba hozatali engedélyt bortételenként adja ki.

A borászati hatóság a szükséges feltételek teljesülése esetén kiadja a forgalomba hozatali engedélyt, mely annak a nevére szól, aki szerepel a bor származási bizonyítványán. A borászati

hatóság nyilvántartásában a forgalomba hozatali engedély adatai a gazdasági akta részét képezik.

A forgalomba hozatali engedély kérelem letölthető az alábbi linkről:

https://www.nebih.gov.hu/data/cms/156/175/5051_v2.16_szerkesztheto.pdf

Ha egy bortétel már rendelkezik forgalomba hozatali engedéllyel, de további feldolgozás céljából több tételre bontják, úgy a feldolgozó borászati üzemnek a feldolgozás megkezdése előtt 3 nappal kérnie kell a borászati hatóságtól a forgalomba hozatali engedély módosítását. A hatóság a módosításról igazolást ad ki a feldolgozónak, amely alapján új „C”-típusú származási bizonyítványt kell igényelni. (127/2009/FVM rendelet 39/A.§)

Amennyiben a további feldolgozásra értékesített bor OEM kategóriába tartozik, úgy az eladónak a tranzakciót követő 48 órán belül be kell jelentenie az értékesítést az eladó borászati üzeme szerint illetékes hegybíró részére. (127/2009/FVM rendelet 39/A.§ (5) bekezdés)

Európai Unió tagállamából beszállított borok forgalomba hozatala

Az EU más tagállamából kiserelés vagy további feldolgozás céljából Magyarországra behozott borászati terméket 1 munkanapon belül be kell jelenteni a tárolás helye szerint illetékes hegybíró, valamint a NÉBIH részére. A NÉBIH a bortétel adatairól igazolást ad ki, amellyel (és a szállítási okmányok csatolásával) az illetékes hegybíronál a bor származási bizonyítványa megkérhető. Az igazolás kérelmezéséhez szükség van a kísérőokmány kinyomtatott eredeti példányára és szükség szerint az oltalom alatt álló eredetmegjelölést vagy földrajzi jelzést tanúsító dokumentum hivatalos fordítására. (127/2009/FVM rendelet 20.§)

Amennyiben a bort a borászati üzemből kitárolják, úgy a készletváltozásáról adatot kell szolgáltatni az üzem helye szerint illetékes hegybíró és a NÉBIH részére úgy, hogy a bejelentés a kitárolás megkezdése előtt 48 órával beérkezzen. (127/2009/FVM rendelet 20.§ (4) bekezdés)

Az adatszolgáltatásnak tartalmaznia kell:

- a borászati üzem nevét,
- NÉBIH engedélyszámát,
- adószámát vagy adóazonosító jelét,
- a kitárolt bor származási országának nevét,
- a bor mennyiségét
- és termék kategóriáját.

Európai Unión kívülről beszállított borok forgalomba hozatala

A szőlő- és borecet kivételével valamennyi, az EU-n kívülről származó borászati termék behozatalához szükség van a borászati hatóság minősítésére. A minősítést az importőrnek szállítmányonként kell kérnie, a minősítés bizonylatát pedig át kell adnia a forgalomba hozónak vagy felhasználónak. Ettől csak nemzetközi szerződés alapján lehet eltérni, ha a bor származási helye szerinti minősítő szervek jegyzékét a szerződő felek egymásnak átadták, és közzétették. Az importőrnek a határ átlépését követően 8 napon belül meg kell küldenie a borászati hatóság részére a borok laboratóriumi vizsgálatát, minőségét tanúsító vizsgálati lap egy példányát. A származási dokumentumokat az import mennyiségi és minőségi igazolások helyettesítik. (Bortv. 29.§)

Licenc átadása esetén a borászati termék forgalomba hozatalát megelőző vizsgálathoz a licencet átadó szervezet eredeti termékét és kisserelt palackját is be kell küldeni a borászati hatóságnak. (Bortv. 30.§ (2) bekezdés)

Európai Unión kívülre történő értékesítés

Az Európai Unión kívülre forgalomba hozatali engedéllyel nem rendelkező terméket kizárólag a borászati hatóság által kiadott szállítmányonkénti minőségi tanúsítvánnyal lehet szállítani. A terméket a borászati hatóságnak ehhez tételesen minősítenie kell. A forgalomba hozatali engedélyt vagy a minőségi tanúsítványt a vámhatóságnak át kell adni. A kereskedelmi forgalomba nem kerülő, tételenként legfeljebb 9 literes mintára az előírás nem vonatkozik. (Bortv. 28.§)

Ellenőrzési díj

A HNT 59/2014 Tanácsülési határozata, valamint a 30/2014. FM rendelet alapján ellenőrzési díjat kell fizetni a Magyarországon forgalomba hozott borokra, amennyiben az adott tétel:

- nem visel oltalom alatt álló eredetmegjelölést vagy földrajzi jelzést, vagyis földrajzi jelzés nélküli bor,
- első borszármazási bizonyítványát 2014. január 10. után kérelmezték, és
- Magyarországon előállított borászati termék esetén legkorábban 2014. október 14-én, egyéb borászati termékek esetén 2014. december 15. után kérelmezték a (forgalomba hozatali engedély kiadásához szükséges) „C”-típusú származási bizonyítványát.

A termékre az első Magyarországi értékesítőnek kell megfizetnie az ellenőrzési díjat, előre és egy összegben. A díj mértéke 30 Ft a kiszerelés minden megkezdett literre után, vagyis pl:

- tízezer db 0,75 literes palack után:

$$10\ 000 \times 1 \times 30 = 300\ 000 \text{ Ft,}$$

- ezer db 1,5 literes és kétezer db 2 literes palack után:

$$1000 \times 2 \times 30 + 2000 \times 2 \times 30 = 180\ 000 \text{ Ft.}$$

Az ellenőrzési díjhoz bejelentési kötelezettség kapcsolódik. A forgalomba hozónak a HNT honlapjáról letöltött bejelentő lapon kell feltüntetnie a kiszerelési egységeket és mennyiségeket, ami alapján a lapon megjelenik a befizetendő összeg. Erről az összegről a HNT számlát állít ki, amit a forgalomba hozatal előtt, átutalással kell teljesíteni. A forgalomba hozatali engedélyen feltüntetett mennyiség megegyezik a „C”-típusú származási bizonyítványon szereplő mennyiséggel, ezért a bejelentést is erre az összmennyiségre kell megtenni, és a díjat ez alapján kell megfizetni.

A külföldön értékesített tételekre előre befizetett ellenőrzési díj a termék kiszállítása után visszajár a forgalomba hozónak, a kiszállítást igazoló dokumentumok alapján, azok bemutatását követő 8 napon belül.

Az ellenőrzési díj befizetése után a megjelölt tételekhez ellenőrző jegy igényelhető. Az ellenőrző jegy egyértelműen igazolja, hogy az adott tételre a díjat megfizették, ami jelentősen megkönnyíti a befizetés igazolását egy esetleges ellenőrzés esetén. A palackos és kannás kiszerelésű borokra a jegy könnyen felragasztható. Termelői borkimérés keretében értékesített folyóbor esetén a jegy felhasználása kissé nehezebb, legcélszerűbb talán a nap végén kiállított összesített borkísérő okmány pincekönyvhöz csatolt példányára ragasztani.

Az Ellenőrzési díj bejelentőlap letölthető az alábbi linkről:

http://www.hnt.hu/docs/ellenorzesi_dij/151-ellenorzesi_dij_bejelento_sima_excel.xls

Szakmai és fogyasztóvédelmi korlátozások

Egri bikavér bort, szekszárdi bikavér bort, valamint tokaji borkülönlegességet közfogyasztás céljára kizárólag üvegpalackban szabad forgalomba hozni (kivéve a termelői borkimérés

keretében értékesített borokat, azaz a termelő saját termelésű boraira, amelyeket az adott termőhelyen belül, saját pincéjében, helyben fogyasztásra kínál). (Bortv. 31.§ (2) bekezdés)

A Tokaji borvidékre utaló elnevezéssel tilos közfogyasztásra forgalomba hozni mustot, továbbá olyan bort, amelyet más termőhelyről származó musttal vagy borral házasítottak. (Bortv. 39.§ (1) bekezdés) A tokaji borkülönlegességek palackozásához csak a 607/2009/EK rendelet XVII. mellékletében meghatározott palackot lehet felhasználni, és ilyen palackba csak tokaji borkülönlegességeket lehet tölteni. (Bortv. 38. § (1) bekezdés)

Külföldi származású palackozott borászati terméket az eredeti kiszerezési állapotban kell forgalomba hozni. (Bortv. 30.§ (1) bekezdés)

A Bortörvény 25.§ (4) pontja szerint közfogyasztásra tilos forgalomba hozni:

- a jogszabályok előírásainak nem megfelelő terméket,
- hibás, romlott, beteg terméket,
- a jogszabályokban meg nem engedett anyagok felhasználásával, illetve megengedett anyagok nem megengedett mennyiségű, mértékű felhasználásával, vagy a jogszabályokban meg nem engedett módszerrel előállított vagy kezelt, ezáltal szőlőbornak nem minősülő (ún. hamisított) terméket,
- osztályba nem sorolt borszőlőfajtából készült borászati terméket (kivéve a kísérleti borszőlőültetvényről származó, illetve a telepítés idején hatályos jogszabály szerint engedélyezhető borszőlőfajta terméséből készült borászati terméket).

Egyéb feltételek

A bor származási bizonyítványt a hegybírónak, a szőlőt feldolgozó borászati üzemnek a forgalomba hozatali engedély jogerőre emelkedését követő 5. borpiaci év végéig meg kell őriznie. (127/2009. FVM rendelet 21.§ (2) bekezdés)